

Leo Trotskij

Fackföreningarna och arbetets militarisering

(Tal på III Allryska fackföreningskongressen 9 april 1920)¹

Kamrater, tillåt mig först få framföra en hälsning från arbetarnas och böndernas Röda armé och Röda flotta till den III kongressen för arbetarklassens fack- och produktionsföreningar i Ryssland. (Applåder).

Kamrater! Under dessa år av förbittrade strider har vi för Röda arméns räkning sannolikt mobiliserat något fler eller något färre arbetare och bönder än ni f.n. har medlemmar i era fackföreningar. Den överväldigande majoriteten av soldaterna i Röda armén består av bönder. Knappast fler än 15 % av soldaterna är arbetare. Inte desto mindre kan vi efter två års strider säga, att de som verkligen byggt upp Röda armén är de progressiva arbetarna, dvs de partitrogna och fackligt organiserade arbetare. När vi hade det svårt vid fronterna vände vi oss till CK i kommunisternas parti, å ena sidan, samt till presidiet för Fackliga centralrådet, å den andra. Från dessa två källor skickades framstegsvänliga arbetare till fronten där de byggde upp den Röda armén med de egna organisationerna som förebild och som en avbild av dessa. Detta faktum måste vi nu komma ihåg med största distinktion, eftersom det kastar ett nödvändigt ljus över själva begreppet militarisering i enlighet med vår kommunistiska uppfattning.

När vi talar om arbetets militarisering måste vi, kamrater, ha klart för oss att ordet ”militarisering”, så som det används i borgerliga länder, ingenting har att göra med vår militarisering. Vår militarisering skiljer sig från all annan militarisering i den borgerliga världen i lika hög grad, som det organiserade proletariatet skiljer sig från den medvetna och organiserade bourgeoisien. Sammanblandningen av begreppen socialistisk, proletär, kommunistisk militarisering med borgerlig militarisering är anledningen till flertalet missförstånd och fördomar i denna fråga.

Jag vill på en gång göra klart, att all kritik från mensjevismens företrädare på denna kongress² och överhuvudtaget på fack- och produktionsföreningarnas kongresser, helt varit grundad på en halvt medveten sammanblandning och försök att likställa borgerlig militarisering med proletär, socialistisk, kommunistisk militarisering. När vi talar om arbetets militarisering och om allmän arbetsplikt svarar man oss, att arbetets militarisering är ett borgerligt begrepp som bara motverkar proletariatets intressen. I mensjevikernas resolution heter det, att arbetets militarisering leder till låg arbetsproduktivitet och en upplösning av arbetskraften, ty – säger resolutionen – tvångsarbete är alltid lågproduktivt.

Det är exakt vad mensjevikernas resolution slår fast. Men låt oss granska själva kärnan, själva grundvalen för denna fråga. Det handlar inte om att vi tänker utlysa undantagstillstånd på den ena eller andra fabriken; det handlar inte om att vi medelst en militärtribunal tänker straffa de arbetare som stjälar materiel och verktyg och saboterar arbetet. Nej! Det här är en fundamental fråga, en fråga om själva grunden för den socialistiska hushållningen. När mensjevikerna i sin resolution säger att tvångsarbete alltid är lågproduktivt befinner de sig som gisslan hos den borgerliga ideologin och förnekar själva grundvalen för en socialistisk ekonomi. I den första punkten i deras resolution heter det, att vi lever i en övergångsperiod mellan kapitalistisk och socialistisk produktion. Vi ska inte vara kinkiga och vi ska inte ställa frågan hur länge de erkänt den övergångsperioden.

De har tidigare anklagat oss – och det är grunden för våra meningsskiljaktigheter – för att vi tycker oss se en social revolution där det bara finns en borgerlig, samt för att kommunister bara skulle vara fantaster och utopister, som river ner den borgerliga ekonomin utan att själva vara i stånd att skapa någonting. Här kan det inte ens bli tal om någon övergång till socia-

lismen! Men nu säger de plötsligt, att Ryssland befinner sig i en situation präglad av övergång från kapitalism till socialism. Så sant som det är sagt. Tills vidare noterar vi, att detta erkännande kommer från våra, i den här frågan, mest oförsonliga fiender – mensjevnikerna.

Men då återstår frågan: Med vilka metoder och på vilket sätt ska vi organisera arbetet under övergångsperioden mellan kapitalism och kommunism? Vi får höra svaret, att tvångsarbete är improduktivt. Men vad betyder då tvångsarbete? Vad är det för typ av arbete, mot vilket bourgeoisins mest progressiva ideologer mobiliseras? Jo, mot böndernas tvångsarbete under livegenskap, å ena sidan, samt mot ett normerat, tvångs-, hantverks- och skråmässigt arbete, å den andra. Mot detta ställer de begreppet ”det fria arbetet”. Men vad betyder då ett fritt och otvunget arbete för mensjevnikerna? Det må deras talare förklara för oss.

Vi känner till slavarbetet, vi känner till arbetet under livegenskapen, vi känner till det tvångsmässiga, reglementerade arbetet i medeltidens skråväsende. Vi känner också till det fria lönearbete som bourgeoisien kallar fritt. Mot detta ställer vi ett av samhället normlagt arbete på basis av en ekonomisk plan, ett arbete som är ett obligatorium för hela folket, dvs ett tvångsmässigt arbete som gäller varje arbetsför människa i landet. Detta förutan är det meningslöst att ens prata om någon övergång till socialismen. För en liberal hänger frågan om tvånget naturligtvis helt och hållet samman med frågan om arbetsmarknaden: Kommer han eller kommer han inte att kunna köpa arbetskraft till ett fördelaktigt pris? Det är på detta sätt han definierar begreppet ”det fria arbetet”.

Inslaget av materiellt och fysiskt tvång kan i det ena fallet vara större, i det andra fallet mindre. Under livegenskapen³ var det ingalunda så, att gendarmeriet ständigt övervakade den enskilde bonden. Här fanns vissa hushållsformer till vilka bönderna anpassade sig, ja, som den enskilde bonden vid denna tid ansåg skäliga och mot vilka han bara tid efter annan revolterade. Det var först då som den feodala staten kastade sig över bonden med all sin styrka.

Tvångsmässigt arbete betyder ett sådant arbete, där varje arbetsför människa har en bestämd plats som anvisats henne av ekonomiska organ i länet, governmentet, häradet. Arbetet följer ett regelverk och kommer inte till användning spontant genom att arbetskraft köps och säljs, utan följer en ekonomisk plan som omfattar hela landet och följaktligen också hela arbetarklassen. Detta är innebörden i begreppet allmän arbetsplikt, ett begrepp som alltid ingått i socialisters program. Varje arbetsför människa i den nya samhällsordningen måste under övergångsperioden till detta nya samhälle bli soldat i arbetets armé och utföra de uppdrag som åläggs henne av den makt som hon varit med om att inrätta.

Man säger att tvångsarbete är improduktivt. Om det är sant är hela den socialistiska ekonomin dömd till undergång, ty det kan inte finnas någon annan väg till socialismen än att samhällets myndigheter genom ett ekonomiskt centrum fördelar hela den tillgängliga arbetskraften i landet och att denna arbetskraft fördelas i enlighet med de behov som framgår av en riksomfattande ekonomisk plan. Men om vi erkänner detta, då har vi också – till form och innehåll – accepterat arbetarstatens rätt att skicka ut varje arbetare och arbeterska till den plats där de bäst behövs för att våra ekonomiska uppgifter ska kunna fullgöras. Därmed har vi också accepterat statens, arbetarstatens, rätt att bestraffa den arbetare och arbeterska som vägrar fullgöra statens uppdrag, som vägrar anpassa sin och arbetarklassens vilja till de ekonomiska uppgifter landet står inför.

Det är här vi också finner grunderna till arbetets militarisering. Om vi ser oss tillbaka och även granskar andra europeiska länder så ser vi, att inte en enda samhällsorganisation, inte en enda statsorganisation, anser sig ha rätt att beordra någon enda av sina medborgare: Du åker till den och den platsen, tar arbete på den och den fabriken och stannar där så länge du behövs på fabriken. Inte en enda organisation, med ett undantag – armén. Endast armén har kunnat disponera över sina medborgare, sina soldater på detta sätt, så att den kunnat utfärda order,

ställt ut soldaten på post och tillsagt honom: Här ska du stå till kl 05.30 och därefter ska du infinna dig där och där. Utan denna ovillkorliga rätt att disponera över sina medlemmar kommer dagens fack- och produktionsföreningar att förvandlas till en tom form som är berövad varje innehåll.

Om det samhälle, den stat, som bygger socialismen behöver fackföreningar – och de behövs som en grundval för ekonomin, som de organ vilka mäktigt omsluter hela landets arbetarklass, detta värdefulla produktionskapital, denna hävstång för det socialistiska utvecklingen – måste dessa fack- och produktionsföreningarna, till skillnad från enskilda arbetare och enskilda grupper, ha såväl möjlighet, som förmåga och rättighet att fördela, gruppera och binda enskilda grupper, enskilda arbetarkategorier och enskilda proletärer till den plats där staten och socialismen som bäst behöver dem. Detta, kamrater, utgör också själva grundvalen för arbetets militarisering. Den som inte förstått detta ABC förblir en liberal och kalkborgare, även om han – precis som mensjevnikerna skrivit – menar att vi lever i en övergångsperiod mellan kapitalism och socialism.

Om arbetarna håller fast vid det som tidigare kallades fri rörlighet, friheten att när som helst lämna en fabrik och söka sig ett bättre betalt arbete, så kommer detta under nuvarande förhållanden – då hela livet skälver och hela produktions- och transportapparaten hotar att störta samman – bara att leda till fullständig anarki inom ekonomin, till att arbetarklassen fullkomligt krossas och atomiseras, till att vi inte alls vet vad som kommer att ske i morgon med vår industri.

Arbetets militarisering är inget påfund av enskilda politiker eller ett påhitt av vår militärledning. Arbetets militarisering, i den grundläggande mening jag talat om, är den ofrånkomliga huvudmetoden för att organisera arbetarstyrkorna, för deras obligatoriska omgruppering i enlighet med statens behov i vårt land, som bygger socialismen under övergångsperioden från kapitalets välde till det kommunistiska samhället. Om denna obligatoriska, organiserade och fördelade arbetskraft inte är produktiv – då kan vi lika gärna stryka ett streck över socialismen.

Samhällets hela utveckling kan betraktas som en arbetsorganisation i allt nyare och nyare former syftande till höjd arbetsproduktivitet. Om denna nya form för arbetets organisering leder till sänkt arbetsproduktivitet, då är det fatalt nog så att vi går mot undergång och sammanbrott, hur mycket vi än vrider och vänder oss och hur mycket vi än anstränger oss för att bygga arbetarklassens organisationer.

Är det sant att tvångsarbete alltid är improduktivt? Jag kan själv besvara frågan så här: Det är den mest beklagansvärda liberala fördom som finns, ty även den livegnes arbete var produktivt eftersom det var mer utvecklat än slavarbetet. Och eftersom livegenskapen och feodalernas herravälde⁴ säkerställde städernas och bondearbetets okränkbarhet visavi andra feodala rövare, så var detta en progressiv form av arbete. Livegenskapens tvångsarbete växte inte fram ur feodalernas onda vilja. Det utgjorde en progressiv företeelse. Därefter ersattes livegenskapen av det fria lönearbetet. Lönearbetet sprängde självt sina ramar under imperialismen och därmed skapades också villkoren för en ny arbetsorganisation, villkoren för att organisera arbetet på basis av den samhälleliga solidaritetens obligatorium, dvs på socialismens grundvalar.

Är det sant, att denna nya form av kollektivt tvång oundvikligen och alltid måste vara lågproduktivt? Jag upprepar att detta är den mest kalkborgerliga plattityd som tänkas kan och som varje arbetare måste varnas för. Hela mänsklighetens historia är historien om hur människan fostras till arbete, fostras till att höja arbetsproduktiviteten. Och det är alls ingen lätt uppgift, eftersom människan är lat till sin natur och har rätt att vara lättjefull, dvs sträva efter att med minimala kraftansträngningar generera så mycket produkter som möjligt. Det ser alltså ut som om hela utvecklingen kan mätas i grader av arbetsproduktivitet och att en ny

arbetsform måste avlägga examen med arbetsproduktiviteten som prövosten. Varken det fria arbetet eller det fria lönearbetet var i början produktivt.

Den som tror något annat har bara huvudet fullt av liberala fördomar. Det fria lönearbetet blev produktivt först steg för steg. För att så skulle ske användes samhällelig fostran. I denna fostran ingick de mest skilda metoder. Bourgeoisien jagade först ut bönderna på landsvägen, efter att i förväg ha stulit deras jord. När bönderna inte ville arbeta på deras fabriker slogs de i järn, hängdes och avrättades. Det var på det sättet bönderna lärde sig sköta fabrikernas maskiner. Mot bönderna tillämpades drakoniska lagar.

Därefter började bourgeoisien använda ideologisk påverkan i form av prästerskapets predikningar. Bourgeoisien reformerade katolicismens gamla religion, som ju hade tjänat den feodala samhällsordningen, och anpassade den till en ny i form av reformationen. Bourgeoisien hittade präster som började spela rollen som andliga ordergivare, andliga kontrollörer. Läroanstalterna, skolorna och pressen, ja, allt anpassades för att ideologiskt kunna bearbeta arbetarna, eller rättare sagt, för att kunna dra arbetarklassen vid näsan. Dagslöner, beting, ackordslöner, kollektivavtal, prislistor – allt detta är olika sätt och metoder som bourgeoisien har i sina händer för att kunna dressera arbetarklassen i arbetet. Men det var först så småningom som bourgeoisien lyckades pressa ur arbetarna allt större och större mängder arbetsprodukter, allt mer och mer av arbetarnas energi.

Därtill försöker bourgeoisien på olika sätt uppmuntra arbetaren till hårdare tag och att klättra på karriärstegen. Ovanpå allt detta försöker bourgeoisien även påverka tradeunionisternas politik, fackföreningarna och arbetarklassens organ. Särskilt i England har bourgeoisien lyckats sätta sin prägel på dessa. Med hjälp av de fackliga ledarna har bourgeoisien satt arbetarna under press och har i dem inympat en övertygelse om att de måste vara plikttrogna. Givetvis har detta varit i samhällets intresse, men framför allt till nytta för bourgeoisien.

Arbetsproduktiviteten under det fria lönearbetet är ingenting som historien bär in på silverbricka – den är resultatet av en långvarig, ihärdig, agitatorisk, materiell och repressiv politik från bourgeoisiens sida visavi arbetarklassen. Inget fritt arbete eller fritt lönearbete är i sig produktivt. Formerna för arbetet bestäms av produktionsförhållandena. Arbetets juridiska emballage överensstämmer med den givna tidens uppfattningar, medan arbetsproduktiviteten är resultatet av att de materiella medlen växer, produktionen ökar och tekniken utvecklas, jämsides med att de arbetande skolas in och anpassas till den nya samhällsformen. Det är också så som frågan om militariseringen finner sin lösning. Den som inte förstår detta, så som mensjevikerna inte förstått, förstår heller inte socialismens ABC.

Det är vår uppgift att fostra arbetarklassen på en socialistisk grundval. Vilka metoder har vi då för detta? Dessa metoder är inte fler än bourgeoisiens, blott ärligare, rakare och öppnare och är inte besmittade av lögn och bedrägeri. Bourgeoisien var tvungen utge sitt arbete för att vara fritt och bedrog enkla och rättframma människor vad gäller detta arbetes produktivitet. Vi vet att varje arbete är ett samhälleligt nödvändigt arbete. Människan är tvungen att arbeta för att inte dö. Människan vill inte arbeta, men samhällsorganisationen tvingar henne att göra det, tvingar henne med s.a.s. piskans hjälp att arbeta.

Skillnaden mellan den nya samhällsordningen, den socialistiska och den gamla borgerliga, består i att vårt arbete utförs i samhällets intresse och att vi därför inte har något behov av prästernas, kyrkans, liberalernas eller mensjevikernas recept på hur man kan få arbetarklassen att prestera mera i sitt arbete. Vi säger rakt på sak och öppet, att arbetarklassens intressen kräver att varje arbetare anstränger sig hårdare. Vilka medel har vi då för detta? Jo, vi har agitationen. Bourgeoisien hade religionen – men vår styrka är, att vi öppet förklarar sakernas tillstånd, sprider de upplysningar som behövs, skolar massorna i tekniska frågor, klargör för massorna den ekonomiska plan som kamrat Rykov⁵ talade om.

Vi säger att det i första hand är nödvändigt att återuppbygga transportsektorn. Gör vi inte det kommer vårt land att sprängas i småbitar och arbetarklassen att införlivas i bondeklassen. Vi måste kunna transportera livsmedel, råvaror och bränsle. För det andra krävs att vi börjar bygga upp en maskintillverkning för transportsektorns behov. För det tredje en maskintillverkning för framställning av konsumtionsvaror. För det fjärde att börja massproducera konsumtionsvaror.

Den här planen vecklar vi ut inför hela landet, inför arbetarna och bönderna, för att de ska tvingas inse, att läget kommer att vara mycket tungt de närmaste 2-3 åren, att det arbetande folket kommer att få det lättare rent materiellt först som resultat av den fjärde länken i nämnda kedja. Det första villkoret för disciplin och för att kunna organisera arbetet är, att de breda arbetande massorna fått klart för sig vad den ekonomiska planen innebär. Det andra villkoret är en rationell arbetsorganisation. När vi flyttar arbetarna från plats till plats, när vi mobiliserar bönder för att göra sin arbetsplikt, då måste den mobiliserade först av allt vara övertygad om att denna mobilisering inte är spilld möda; att de som sköter mobiliseringen har en bestämd ekonomisk plan; att arbetskraften behövs just på den plats där den befinner sig för att utföra en ekonomisk uppgift. Varje litet misstag undergräver i den meningen arbetarstatens auktoritet och det socialistiska uppbygget – inte bara i efterblivna bönders, utan också i arbetarmassornas ögon.

Under de förhållanden som nu råder kan vi inte betrakta löneformer som ett sätt att i första hand trygga den enskilde arbetarens existens, utan framförallt som ett medel för att uppskatta vad varje enskild arbetare kan ge sin arbetarrepublik. Lönen ska främst vara ett mått på den enskilde arbetarens kraftansträngning, skötsamhet, lämplighet och arbetsproduktivitet. Så länge vi är fattiga och utarmade, så länge det fattas livsmedel för att tillfredsställa ens ett minimum av behoven, kan vi inte fördela livsmedlen lika för alla arbetande. Konsumtionsvaror kan bara sändas till de viktigaste produktionsbranscherna, till de allra viktigaste företagen. Det är vår plikt att göra detta, vår plikt med tanke på landets framtid och för att kunna rädda de arbetande massorna. Vi kan klä arbetaren varmare och utspisa honom bättre, därest denne arbetare kommer att arbeta ärligare, mer pliktstroget och hårdare. Det är därför vi vill tillämpa ett premiesystem.

Slutligen kan vi heller inte avstå från repressalier. Sådana kommer att tillgripas så länge det finns en stat. Mot egoister, mot dem som håller sig borta från arbetet, har arbetarstaten rätt att agera med fast och tung hand och vidta repressalier. Det finns inga färdiga och fulländade former och metoder för att organisera arbetet. Arbetare och arbeterskor – organisera ert arbete i enlighet med de nya statliga normerna och i enlighet med trycket från det stora kollektivet, se till att ert arbete blir produktivt! Det är den uppgift ni står inför. Och detta är inget färdigt liberalt teorem, som studenter lär sig innantill ur dåliga böcker. (Applåder).

Kamrater, den här frågan märks allra tydligast i de s.k. arbetsarméerna. När vi kom på tanken – inte av principiella skäl, utan därför att läget var sådant – att vi borde kunna använda en enskild armé, bestående av militära förband, för att utföra arbetsuppgifter (inte i överförd utan i bokstavlig mening), så sade samma talare som framträtt här från mensjevikerna, att detta är fullkomligt meningslöst. Medborgare Abramovitj sade på gruvarbetarnas kongress, att vi är helt konkursmässiga, att andelen arbetare i armén är helt försumbar.

Kamrater, detta är svartmålning, i bästa fall ett lättsinnigt påstående från människor som står vid sidan om, inte känner till fakta och sysslar med löst prat. Vi har inte gjort bankrutt utan tvärtom tagit ett jättekliv framåt. Vi har heller inte gjort oss av med arbetsarméerna, utan istället ökat deras antal. Och jag ska säga er varför. Vi började med att omorganisera Tredje armén till en arbetsarmé. Den här militära armén befann sig i ett ganska besvärligt läge. Dess stab var förlagd till Jekaterinburg och den hade berövats nästan alla stridande förband. Dessa förband hade satts in i söder och i väster. Den här armén hade en väldig förvaltningsapparat.

Den kunde inte förflyttas till söder eller väster pga förhållandena inom transportsektorn. Allt detta var upphovet till idén om att denna armé borde kunna sättas i arbete. Utan att störa arméapparaten – den kunde ju komma till användning under våroffensiven mot Denikin i söder – gjorde vi ett försök att använda den på arbetsfronten. När vi satte igång med att anpassa armén till fredligt arbete visade det sig, att armén räknade 110-120 tusen personer. Men av dem kunde i början bara 10 tusen man sättas in i arbete.

Dessa sattes delvis in för att skaffa fram livsmedel, men det allra flesta sattes i skogsarbete. Tio tusen arbetare, som fortfarande var mobiliserade rödarmister, hade behov av sjukvårdspersonal, reparationsverkstäder, en serviceapparat för den ekonomiska biten, fältkök osv. I fackliga kretsar skulle man ju aldrig kalla en kock för snyltare, särskilt inte om han arbetar för samhällets bästa.

Jag upprepar att vi, utan att störa arméapparaten, bara kunde få loss 10 tusen man. Så fort vi krossat Denikin ställdes arméapparaten om och vi lämnade bara kvar en enda division. Hur det har gått? Jo, redan nu är det inte bara 23 % – som det var tidigare – utan 38 % av Tredje arméns totala styrka som den senaste tiden arbetat i Första arbetsarméns led i Jekaterinburg. Av militärområdets lokala förband, dvs de som fanns där innan Tredje armén kom, är 49 % i arbete. Drygt tre tusen kvalificerade arbetare från armén har kommit via Urals kommitté för arbetsfrågor. Arbetsproduktiviteten har ökat i kolbrytningen, skogsavverkningen, vedtransporterna och arbetet med att skaffa fram livsmedel.

I kolbrytningen kring Tjeljabinsk och på andra platser arbetar gruvarbetare sida vid sida med soldater från de militära förbanden. Så här ser resultaten ut: Inom kolbrytningen i Kizel var produktionen i februari 1 miljon 23 tusen och i mars 1 miljon 569 tusen* – en ökning med 54 procent.

Jag vill också anföra ett utlåtande, som borde bara auktoritativt för våra motståndare, dvs mensjevikerna. Det här utlåtandet har gjorts av medlemmen i mensjevikernas parti, kamrat Suchanov, som på sin tid sändes till fronten av sitt parti. Han har arbetat i lantbruksavdelningen på en framträdande post och haft uteslutande tvångsrekryterade arbetare till sitt föfogande. Vad säger han då? Jo, han är nöjd med hur arbetet utvecklats sig. Men då han kom hade han varit mycket skeptisk. Hans nya erfarenheter av arbetsarméerna finns inte beskrivna i några som helst skrifter, givetvis inte i de mensjevikiska, men inte heller i några betydligt seriösare skrifter. (Applåder).

I det här avseendet har Marx inte lämnat oss några anvisningar om hur vi ska bära oss åt eller om formerna för arbetsorganisationen. Vi tvingas själva konstruera, skapa och utarbeta dessa former. Vi började med en 10-procentig arbetsnärvaro och är nu uppe i 50 procent. Men det räcker inte. I kolbrytningen i Kizel finns tre och ett halvt tusen arbetare. Pga sjukdomar där, precis som i armén, är det färre än 2 tusen som går ut i arbete. Hälften av dessa är deras hustrur, som lagar deras mat osv. Man kan jämföra med motsvarande militära organ och försöka hålla detta i minnet. Om man räknar samman det antal arbetare som går på jobbet i fabriker och verkstäder och jämför med det totala antalet vuxna arbetare, deras familjemedlemmar och dem som står för markservicen, så är säkert färre än 50 % av dem i arbete. Det verkar som om den huvudsakliga fördomen, alltså den att militariserat arbete skulle vara improduktivt, bara kan krossas genom att man skaffar sig erfarenheter.

Vi har tillgång till organiserad arbetskraft som vi kan använda oss av, anpassa och förändra som vi vill. Det verkar som om vi har allt vi behöver. Här har jag en tabell som är ännu tydligare. Det är en tabell över arbetsproduktivitets utveckling i ett ingenjörskompani som bildats i Moskva för att skaffa fram ved. Huvudkommittén för skogsfrågor har satt upp normen 4,5 personer per sazjen-kubik. I ingenjörskompaniet hade man som mål satt upp

* Jag vet inte om här avses pud eller ton. Ö. *anm.*

normen tre arbetsdagar – dvs, tre personer – per sazjen-kubik. Den norm Huvudkommittén för skogsfrågor satt upp klarade man av mycket snabbt. I januari krävdes för en sazjen-kubik 2,33 arbetsdagar; i februari 2,10 och i mars 1,20 arbetsdagar.

Dvs, en enda arbetande soldat klarade nästan av en sazjen-kubik ved per arbetsdag, vilket är en utomordentligt hög arbetsproduktivitet. Det har uppnåtts tack vare att man tagit hänsyn till varje människas individuella egenskaper, att man försökt väcka ambitionen att göra sitt bästa i arbetet, att de arbetande erhållit premier. För att tala med fackföreningarnas språk har man apropå det sistnämnda använt sig av en flexibel löneskala som har anpassats till individuella förändringar med avseende på arbetsproduktiviteten. Här har vi alltså en uppgift som vi delvis löst och som vi fortsättningsvis kommer att lösa mycket bättre än i dagens läge.

Eller ta t.ex. frågan om den råa, okvalificerade arbetskraft som behövs för snöröjningen längs våra järnvägar, i enkla reparationsarbeten, i enkla byggnadsarbeten, vid hästransporter, i vårflottningen osv. Var ska ni ta den arbetskraften? Hur och var ska ni mobilisera denna arbetskraft? Jo, den kan mobiliseras bland parasiterande element, men givetvis i första hand bland bönderna. Men att mobilisera bönder betyder ju att militarisera. Endast genom militarisering kan ni bilda arbetslag, arbetskompanier, och anpassa dem till de nödvändiga statliga arbetena. Bönderna har inga fackföreningar. På landet kommer militariseringen att överlåtas på statliga organ. Men vem ska då leda detta arbete?

Vem ska mobilisera denna arbetskraft och vem ska sköta övervakningen så att arbetsproduktiviteten håller sig på en hög nivå? Naturligtvis de progressiva arbetarna. Men hur ska de uppträda visavi bönderna om de inte dessförinnan fått sin egen fackförening med på noterna med avseende på obligatoriet att verkställa givna arbetsorder? Från varje mensjevik har vi på denna kongress sett försök att framställa saken så, att en militarisering av arbetet skulle stå i motsättning till arbetarklassens självorganisering. I det mensjevikiska receptet för att rädda fosterlandet genom ”arbetarklassens självorganisering” återspeglas den liberala inskränktheten och den liberala världsuppfattningens platthet.

Man försöker ställa militariseringen i motsättning till arbetarklassens självorganisering. Men jag har redan med en rad exempel bevisat, att arméns militarisering inte ägde rum på order från någon militär specialist. Visst har vi haft behov av specialister. De har lärt oss mycket som vi har nytta av. Numera är en del av dem också duktiga på att föra befäl. Men vem var det som militariserade vår armé? Vem var det som skapade den av bönder? Vem var det som byggde upp den av de soldater som hade deserterat under det imperialistiska kriget, eller de soldater som ingick i partisangrupper och partisanförband? Jo, armén skapades genom arbetarnas självorganisering. Det var arbetarna som sände 100 tusen av sina bästa proletärer till armén. Var och en av dessa 100 tusen utsågs till befäl när de kom till fronten och där intalade de sig själva: Här gäller det antingen att gå under eller att skapa en hållfast, järnhård och verkligt militär disciplin.

Hur många gånger har det inte hänt, att en proletär – som aldrig tidigare varit i armén – gripit en militär specialist i kragen och kastat honom till marken för att denne inte till punkt och pricka verkställt givna order. Det är kommunistiska arbetare som upprättat militär disciplin i armén. Nu, när vi talar om industrins militarisering, hävdas att denna står i motsättning till arbetarklassens självständighet. Men om det nu var så, att armén militariserades just genom arbetarklassens självorganisering – vem är det då som ska militarisera industrin om inte proletariatet i form av sina mest medvetna, energiska och progressiva element?

Vad är då armén? Armén är den enda organisation i världen där människan är ålagd att ge sitt liv – villkorslöst och fullständigt. Armén kräver blodsoffer. Den räknar inte med individens heliga intressen och kräver offer i helhetens namn. Vårt ekonomiska läge kan liknas vid situationen för ett land som är omringat av fiender, vilka är två-tre gånger starkare. En gängse, normal regim och gängse, normala metoder kan inte rädda oss. Vi behöver en extraordinär

våg av arbetsentusiasm, en exempellös beredvillighet att offra sig för revolutionens sak – från varje människa. Och vi behöver en utomordentligt stark ekonomisk apparat som talar om för var och en och alla människor: Du har det svårt, du lider – vi vet – men trots att vi vet hur svårt det är och hur du lider, så beordrar vi dig, i helhetens namn, att inställa dig på arbetsplatsen. Detta är arbetets militarisering.

Det är denna tanke som ni, kamrater, åläggs att i bred omfattning överföra till det arbetande folket. Ni har i uppdrag att skingra den källborgerliga förvirringen med avseende på begreppet militarisering och ge massorna vår proletära uppfattning, vars riktighet besannats i vår Röda armés erfarenheter. Helhetens rätt att råda över delen – det är den rätt som nu måste överföras till arbetets område. Naturligtvis går det inte att klara av den uppgiften på en dag. Den kommer att lösas steg för steg och med en kombination av olika medel – agitation, propaganda, påtryckningar, repressalier – kommer till slut den dag, då arbetet inte ens subjektivt kommer att uppfattas som ett tvång. När arbetsvillkoren blir gynnsamma, när arbetet kana täcka alla mänskliga behov – kommer inte planhushållningen längre att uppfattas som någonting påtvingat. Det progressiva skiktet i samhället har redan den uppfattningen. Det progressiva skiktet inte bara accepterar militarismen, de godtar militarismen hel och hållen.

Mensjevikernas kritik är ingenting annat än ett försök att utså splittring och få enskilda arbetare att desertera från arbetet. Och det i en situation då arbetarklassen under de svåraste förhållanden och med de mest komplicerade åtgärder tvingas söka befria sig från arvet efter det imperialistiska slakthuset och bourgeoisins herravälde. Vad angår det då oss, att de samtidigt erkänner den ryska revolutionens socialistiska karaktär?! Det räcker inte med detta medgivande.

Vi försöker fästa hela det arbetande folkets uppmärksamhet på behovet av att återuppbygga landets raserade ekonomi. Och i det ögonblick vi gör kraftansträngningar i detta arbete säger de, att vår politik grundar sig på tvångsmetoder riktade mot arbetarmassorna och att de därför behöver fackföreningarna för kamp mot dessa metoder och för kamp mot militariseringen. Men denna vår politik för militarisering av arbetarorganisationerna är ju den enda möjliga metoden för arbetets organisering under de givna förutsättningarna.

Mensjevikernas politik däremot, är den mest skadliga och kontrarevolutionära politik som tänkas kan, en politik som de även tillämpade under den period då vi organiserade Röda armén. Nu försöker de i efterhand ge den sociala revolutionen sina välsignelser. När vi genomförde revolutionen var de våra motståndare. När vi byggde upp Röda armén talade de om för massorna, att vi använder oss av byråkratiska metoder som leder till intet. Nu när vi är på gång att verkligen försöka organisera arbetet, försöka militarisera arbetet genom militarisering av fackföreningarna, säger de att detta går stick i stäv med proletariatets intressen.

Utan fackföreningarnas medverkan kan det inte bli tal om någon militarisering av arbetet. I fackföreningarna själva måste inrättas en sträng regim som avkräver medlemmarna ansvar och verkställighet. De fackliga apparaterna ska inte bara formellt utan också i realiteten känna sig som de organ, vilka har rätt att fördela arbetskraften, de organ vilka upprättar disciplin i arbetarleden och beordrar arbetarna att jobba. Det är detta som är militariserade fackföreningar.

Herr Abramovitj säger, att militariseringen kommer att försvaga arbetarklassen och skada arbetarstaten alldeles ohyggligt. Med mensjevikerna sker ständigt och jämt samma sak: Så fort republiken upplever en svår tid försöker de med hjälp av tomma fraser skaffa sig den passersedel som behövs för att de ska kunna ta sig in på arbetarnas sammankomster. Utan passersedel kommer de inte in på arbetarnas möten, så de behöver den som maskering. När vi talar om arbetets militarisering och att den är ett uttryck för arbetarklassens självorganisering, försöker mensjevikerna strax få oss att backa och menar, att arbetets militarisering motverkar arbetarklassens självorganisering. Men vad är då innebörden av arbetarklassens självorgani-

sering? Jo, att proletariatet organiserar sig i sina fackföreningar och att dess främsta representanter, som här, samlas och fattar sina egna beslut.

Mensjevikerna försöker spela ut ännu ett kort – i en, som de tycker, passande fråga, för att få chansen att frotera sig med arbetarklassen. Det är frågan om formerna för industrins ledning, alltså frågan om arbetarkollegier och enmansledning. De talar om för oss att vi begår en förbrytelse när vi överlämnar fabriker till arbetarklassen. De säger samtidigt, att bolsjevikernas försök att inrätta enmansledningar på fabriker kommer att leda till undergång och sammanbrott. Undergång och sammanbrott – för vad?

Jo, mensjevikerna säger: För det socialistiska samhälle som håller på att byggas. Men är inte detta en ren maskerad? Först borde de tala om för oss om de verkligen vill bygga ett socialistiskt samhälle – därefter kan de mycket väl göra dessa deklamationer i frågor som inte har någon principiell karaktär. Istället hävdar de, att det parti som leder in arbetarklassen på den vägen begår en förbrytelse och är ett kriminellt parti som borde utplånas från jordens yta.

Det händer att det uppstår meningsmotsättningar mellan mig och kamrat Tomskij, mellan mig och kamrat Rykov, men såväl jag som kamrat Tomskij och kamrat Rykov vet, att vi behöver fackföreningarna för att organisera den socialistiska ekonomin och för att kunna arbeta arm i arm för sovjetmakten. Abramovitj & Co behöver fackföreningarna för att bekämpa sovjetmakten. Vad är det för mening att tvista med Abramovitj & Co om hur handläggning av ärenden och bokföring ska skötas i fackföreningarna? Bokföring i Röda armén eller fackföreningen för kamp mot sovjetmakten eller bokföring för att bygga sovjetekonomin – det är i grund och botten skilda ting. Vi bolsjevik kan ha meningsmotsättningar av organisatorisk och teknisk art, men de är inte principiella. Medan mensjevikerna blåser upp varje motsättning, t.o.m. en teknisk sådan, och framställer den som principiell. Bolsjevikers mellanhavanden är som ett stenkast – men det är en hel världsrymd och hundratusen verst som skiljer oss från mensjevikerna.

Ni vet att vår partikongress uttalat sig för att vi med avseende på industrins ledning⁶ bör närma oss en enmansledning, i första hand på verkstadsföretag och fabriker. Det vore den största villfarelse att betrakta detta beslut som om det skulle vara till nackdel för arbetarklassens självorganisering, ty arbetarklassens självorganisering kommer inte till uttryck i att tre eller bara en enda arbetare utgör ledning för en fabrik. Arbetarklassens självorganisering kommer till uttryck i uppbygget av ekonomiska organ via fackföreningarna och i uppbygget av sovjetorgan via sovjetkongresserna. Om arbetarklassen godkänner det aktuella återuppbygget av ekonomin kommer beslutet officiellt att antas på kongressen, parti- eller fackkongressen, och detta beslut blir då ett beslut som är dikterat av arbetarklassens självorganisering. Beslutet kan vara riktigt eller felaktigt sett ur den administrativa teknikens synvinkel, men, och det vill jag upprepa, det är arbetarklassen som dikterat beslutet.

Kamrater, det råder inget tvivel om, att arbetarklassens självorganisering är otillräckligt utvecklad inom vår ekonomi. Det är därför vi talar om behovet av ett arbetsuppsving bland massorna. Vi måste kunna engagera hundratusentals och miljoner proletärer och sedan tiotals miljoner bönder i uppbygget av socialismen. Den uppgiften har vi ännu inte löst. Vår agitation måste anpassas till den uppgiften och den måste bli mycket konkretare. Vi måste förklara för fabrikerens arbetare vad Gomza betyder för oss, vad ångloken betyder för en transportsektor som ligger i ruiner, vad varje fabrik betyder för landet totala ekonomi. Detta måste bli själva innebörden i vår agitation.

Under närmaste året måste hållas breda fackliga sammankomster, där dagordningen upptar anföranden av tekniker som förklarar fabrikerens ekonomiska planer för de närmaste månaderna. På sammankomsterna måste debatten vara fri, så att varje arbetare med sina erfarenheter kan förstå innebörden av den ekonomiska planen och varje arbetare kan nagelfara densamma. De mest begåvade arbetarna bör skickas på administrativa kurser som anordnas

vid varje fabrik, eller åtminstone inom varje bransch eller överstyrelse. Till dessa kurser skickas progressiva arbetare som saknar längre anställningstid.

Vi ska hela tiden pröva deras krafter – först på mindre företag, där de skaffar sig praktik, och därefter på större företag. Alla arbetare som gör ordentliga framsteg i sitt administrativa kunnande måste noggrant bokföras, så att våra ekonomiska centra s.a.s. kan spela på klaviaturens samtliga tangenter genom att fördela och flytta om dessa arbetare. Vi står inför den svåra uppgiften att skola de mest framskridna arbetarskikten till goda administratörer och tekniker inom ekonomi och industri. Om en framträdande arbetare saknar erfarenhet får han gå bredvid en annan arbetare med större erfarenheter eller bli assistent åt en specialist.

Kamrat Abramovitj har påpekat att bolsjevikernas parti bär skulden för att vi har så få specialister och att specialisterna måste ersättas av arbetarkollegier. På gruvarbetarnas kongress sade kamrat Abramovitj på nytt, att bolsjevikerna hade jagat iväg specialisterna i samband med oktoberrevolutionen och att de nu måste ersättas av arbetarkollegier. Detta är i alla avseenden rent svammel. Inget som helst arbetarkollegium utan kunskaper, kan ersätta en enda människa som kan sin sak. Skulle t.ex. några juridikstuderande kunna ersätta en enda spårväxlare?

Ett sådant kollegium för ingenting gott med sig. Det är fel på själva idén. Men det är inte vår fel att specialister saknas. F.ö. – varför skulle inte det parti som räknar sig själv som felfritt kunna tillhandahålla oss dessa specialister? Varför kan inte bolsjevikernas ge oss några tusen av dessa specialister, som jagats iväg pga bolsjevikernas felaktiga taktik, dessa som lämnat kommunisterna och därefter tillsammans med Koltjak och Denikin lyckats fly mot öster och söder?

Men alldeles oavsett detta: Hur ska vi skola arbetarna att ta hand om ledningen över industrin? När de saknar de kunskaper och den erfarenhet som ett kollegium skulle kunna hjälpa dem att införskaffa? Enligt min mening är detta en fruktansvärd fördom. Kollegiet kan inte ge någonting åt den som inget vet. Kollegiet kan bara tjäna till att dölja okunskapen hos den icke vetande. När en enda människa har satts på en ansvarspost är det lättare att kontrollera hennes arbete, hennes kunskaper. Men den som någon gång observerat ett kollegium bestående av okunniga personer, bestående av dåligt utbildad kader, har också märkt att detta kollegium bara förmår framkalla bråk och gräl, att dess medlemmar befinner sig i ett tillstånd av permanent förvirring, ömsesidigt missnöje och att de med sin hjälplöshet bara sprider vacklan och kaos i allt arbete. Då är det bättre att fördela och tillsätta en enda arbetare som kan sin sak per fabrik, ty vi har allt för få arbetare som vill ställa sig i spetsen, arbetare som är ståndaktiga och visar sig ha förmågan att leda ett företag. Var och en av dessa måste få en ansvarspost.

Det finns ytterligare en aspekt, den jag tycker är den allra viktigaste. Det är den sociala och fostrande aspekten. Det översta skiktet i vår arbetarklass är mycket tunt. Detta skikt vet vad illegalt arbete betyder, det känner till den revolutionära kampen, en del har varit utomlands, har sett Europa, en del har varit flitiga fängelsekunder, andra i förvisning, de har politisk erfarenhet, en bred synkrets – kort sagt, detta är den värdefullaste delen av arbetarklassen. Vidare har vi den lite yngre generationen, som faktiskt bar upp hela vår revolution på sina axlar. Detta är också en mycket värdefull del av arbetarklassen. Vart vi än skulle kasta våra blickar – uppbygget av sovjeterna, fackföreningsrörelsen, partiarbetet, inbördeskrigets olika fronter – överallt och på alla platser har den generationen spelat en ledande roll. Hela rådsrepublikens liv under dessa tre år har bestått av, att vi lyckats manövrera och kunnat kasta in detta progressiva arbetarskikt från den ena fronten till den andra. Men även detta skikt är mycket tunt.

Arbetarklassens massa, som kommer från samhällets lägre skikt, från bondesamhällets djup, saknar initiativförmåga. Varje enskild arbetare måste fostras till att ta initiativ, att sticka ut

hakan. Det personliga initiativet tar sig under bourgeoisiens herravälde uttryck i individualism och konkurrens. Det personliga initiativet i en arbetarstat står inte i strid med principen om solidaritet och broderligt samarbete. Solidariteten kan inte stödja sig på likgiltighet och flockbeteende. Den ryske bonden lider av flockbeteende, av att han saknar personlig initiativförmåga – allt det som hyllades av reaktionära narodnikar, allt det som Lev Tolstoj förmådde uttrycka i gestalten Platon Karatajev. Bönderna löses upp i byagemenskapen och för dem är jorden allt osv. Men vår nya ekonomi låter sig inte byggas med stöd av typer sådana som Platon Karatajev.

Naturligtvis har en Ivanov de och de egenskaperna, medan en Petrov har andra och givetvis kan de komplettera varandra. Självklart kan ett sådant kollegium fungera mycket bra. Men nu är det sällan vi kan bilda sådana kollegier, helt enkelt därför att vi har ont om avancerade arbetare, samtidigt som vi behöver tusentals ledare för organisationer – såväl stora som små, härads-, guvernements-, distrikts- och länsorganisationer. Vi behöver m.a.o. utbilda ett helt och voluminöst skikt av administratörer. Ständigt och jämt har våra administratörer valts ut därför att vi litat på deras politiska egenskaper, därför att vi känt till den ena eller andra människan från hennes politiska verksamhet. Däremot har vi aldrig tagit hänsyn till hennes egenskaper som administratör och industribyggare.

Här kan vi inte betrakta frågan ur den formella demokratins eller kollektivismens synvinkel. Här handlar det om att vi, efter att ha valt ett centralt ekonomiskt organ som Högsta folkhushållningsrådet, måste uppdra åt detta organ att tillsammans med fackföreningarna hitta ett sätt att pröva och kontrollera varje enskild arbetaradministratör, att kontrollera alla framträdande arbetare och avgöra hur de bäst ska fördelas. Dessa människor måste genomgå en urvalsprocess, varefter de fördelas ut över landet. Vi kräver också av dem, att de ska kunna sättas in i län efter län om så behövs. Detta är, å ena sidan, en fråga om administrativ teknik, samt å andra sidan, en fråga om de mest avancerade arbetarnas sociala fostran.

Kommunistiska partiets kongress har beslutat, att vi ska påskynda en lösning av frågan om industrins ledning medelst enmansledning. Det ska ske genom att det inrättas ett enväldigt styrorgan, som kamrat Rykov redan talat om. Jag är övertygad om att er kongress helt och fullt kommer att stödja detta beslut och att ni därmed anser, att det överensstämmer med arbetarklassens självorganisering, ty ni förkroppsligar ju arbetarklassens solidaritet och självorganiseringens idé.

Tillåt mig avslutningsvis fästa er uppmärksamhet på huvudfrågan i kamrat Rykovs anförande, en fråga som kan sammanfattas på följande sätt: Alldeles oavsett enskilda ekonomiska framgångar och oavsett det arbetsuppsving som vi kan observera, befinner vi oss fortfarande i en mycket svår, för att inte säga, djupt tragisk situation. Vi har ingen rätt att dölja detta för massorna.

Tvärtom måste vi hissa varningsflagg och i första hand göra klart för oss själva hur illa läget är. Den ekonomiska utvecklingens kurvor har inte börjat peka uppåt. Nej, de pekar fortfarande nedåt på det område som för oss är viktigast av alla.

Inom transportsektorn kan vi notera stora framgångar, men det handlar om ytliga sådana. Transportsektorns grundkapital – tågsätt och ånglok – fortsätter att slitas ut. Några nya ånglok tillverkas inte och reparationerna av de gamla är som att försöka bota en organism som oundvikligen är på väg att dö. Den ersätts inte av någon ny organism, av några nya ånglok. Vi ser ett läge där själva grundvalen för vår transportsektor håller på att raseras, samtidigt som våra transportmedel – trots delvisa och ytliga förbättringar – i allt väsentligt håller på att slitas ut och försämras. Och det är liksom ingen idé att förvänta sig ett stort antal ånglok från Europa, ty Europa är självt ganska utarmat.

Vi har först nu fått möjlighet att koncentrera hela vår uppmärksamhet och alla våra krafter på ekonomin, även om det kan vara så, att de polska adelsmännen redan i morgondag tvingar oss att sätta in en betydande del av våra krafter på västfronten. Ni känner säkert till att man i Warszawa inte vill acceptera vårt fredsförslag⁷ som är dikterat av vår ekonomiska självbevarelsedrift, och att de därför kan tvinga ut oss i ett storkrig.

Vi tvivlar inte ett ögonblick på, att vi – efter att ha klarat av problemen i öster, norr och söder – har tillräckligt med styrka för att klara av det hela även i väster. Det är inte vårt fel om de polska adelsmännen, vilka mer än en gång i historien plågat och förrått folkets Polen, ånyo kommer att orsaka elände för den polska staten och tvinga oss att lämna vårt ekonomiska arbete och skynda till Warszawa-proletariatets hjälp i arbetarrevolutionens Polen. Vi vill inte detta för vi vet, att de polska arbetarna förr eller senare kommer att klara av sin uppgift på egen hand och för att den polska arbetarklassen vet, att vi behöver fred och att vi vill sätta in våra krafter på arbetsfronten.

Den tanken vill vi bära fram till arbetarklassens breda massor och ingenting dölja för dem. Vi måste tala om för dem, att vi framför oss har två-tre år av exempellösa ansträngningar, enorma offer – i jämförelse med vilka inbördeskrigets offer förbleknar – för att vi inte ska gå under, för att vårt land inte ska falla sönder i sina smådelar och för att vi inte ska bli offer för världsimperialismens korpar.

Inga som helst illusioner, inget som helst självbedrägeri! Den uppgift som vi står inför, det är den storslagna uppgiften att besegra den ansiktslöse och krälände fiende som omringar oss från alla håll, dvs kylan, fattigdomen, epidemierna och det allmänna förfallet. Om vi tror att vi kan rädda oss ur denna fiendes järnhårda omfamning med gradvisa åtgärder och med girighet som medel, då har vi själva förvandlats till girigbukar, kälkborgare och triviala figurer.

Endast genom extraordinära åtgärder, endast genom att den mest avancerade delen av arbetarklassen anstränger sig till det yttersta, kan arbetarklassen dra med sig alla arbetare, småbönder, ja, alla ärliga bönder. Endast om arbetarklassen anstränger sig av alla krafter kan vi komma ur denna situation. Det är därför som ni på denna kongress, där ni kommer att ta viktiga beslut, med ogillande och indignation måste förkasta allt och alla som utsår tvivel, skepticism och undergräver vår vilja att hugga i med all kraft. Vi befinner oss på arbetsfronten. Vår fiende är skoningslös. Vi behöver en mental och fysisk militarisering av våra krafter. Den militariseringen kommer er kongress att ge oss. (Applåder).

Izvestija VTSIK nr 78, 14 april 1920.

Slutord

Kamrater, de mensjevikiska talarnas argument, i synnerhet Abramovitjs, visar hur fullständigt isolerade de är från livet och dess uppgifter. Där står en man på stranden av den flod han måste simma över. Han står där och resonerar med sig själv om vattnets egenskaper och hur stark strömmen kan vara. Uppgiften består ju dock i att simmande ta sig över floden! Men den vise mannen står där villrådig, kliar sig i nacken och säger: ”Vi förnekar inte att vi behöver simma över, men samtidigt ser vi en fara i detta – strömmen är stark och folk är trötta. Men när ni säger att vi skulle förneka behovet av att simma över floden, så är det inte sant, inte alls ska ni veta. Det har redan gått 23 år sedan vi senast förnekade behovet av att simma över floden”... (Skratt, applåder).

Det är detta hela deras argumentation bygger på. För det första, säger mensjevikerna, förnekar vi inte och har aldrig förnekat behovet av att försvara oss och därför kan vi ju inte heller förneka armén. För det andra förnekar vi inte heller den allmänna arbetsplikten rent principiellt.

Måhända förnekar ni inte behovet av att försvara oss. Men finns det överhuvudtaget någon endaste människa i hela världen, förutom i små religiösa sekter, som vill förneka behovet av självförsvar i "allmänhet"? Saken handlar emellertid inte om någon abstrakt bekännelse. Men vad gjorde ni i det ögonblicksaken kom att handla om en reell kamp och ett reellt försvar, om att bygga upp en reell armé som kunde ställas mot arbetarklassens reella fiender? Jo, ni satte er på tvären, ni saboterade utan att för den skull förneka försvarsbehovet i allmänhet. (Applåder).

Ni skrev i våra tidningar "Ned med inbördeskriget!" i samma ögonblick som vitgardisterna trängde sig på och hade kniven tryckt mot vår strupe. Nu när ni i efterhand erkänner vår rätt att försvara oss så säger ni: "I allmänhet förnekar vi inte behovet av tvångsåtgärder och inte heller den allmänna arbetsplikten...men detta måste ske utan juridiskt tvång". Men dessa ord innehåller ju en inre motsättning! Ordet "plikt" betyder ju i sig ett visst mått av tvång. Människan är anbefallen, dvs tvungen att göra det och det. Om hon inte gör det kommer hon förmodligen att utsättas för tvångsåtgärder, dvs bli bestraffad. Här kommer vi till frågan *vilket slags* straff. Abramovitj säger ekonomiska påtryckningar men inget juridiskt tvång. Kamrat Goltsman har på ett utmärkt sätt påvisat det skolastiska i den konstruktionen. Redan under kapitalismen var ekonomisk påtryckning oskiljbar från juridiskt tvång. Desto mer i dessa dagar!

I mitt anförande försökte jag förklara, att det arbetande folkets inskolning i nya arbetsformer och högre arbetsproduktivitet under nya samhällsförhållanden, bara kan åstadkommas genom att vi samtidigt tillämpar alla möjliga slags metoder: Ekonomiska incitament, juridiskt bundna skyldigheter, samkörning med ekonomiska organ, kraftfulla repressalier, men framförallt ideologiskt intresse, agitation, propaganda, höjning av bildningsnivån – dvs, vi kan det endast genom att kombinera alla dessa medel. Kamrat Goltsman har påpekat att det ekonomiska intresset oundvikligen flätas samman med ett juridiskt tvång bakom vilket vi finner statens materiella kraft. Jag vill fästa er uppmärksamhet på, att det i sovjetstaten, alltså en stat som befinner sig i en period av övergång till socialistisk, överhuvudtaget inte kan finnas några vattentäta skott mellan ekonomiskt tvång och ekonomiskt intresse, å ena sidan, samt juridiskt tvång, å den andra.

Alla de viktigaste företagen finns nu i statens händer. Om vi då talar om följande för kamrat Ivanov: Du är skyldig att arbeta på järnverket i Sormovo; gör du det inte går du miste om matrasonen. Vad är då detta? Ett ekonomiskt eller juridiskt tvång? Han kan inte gå över till något annat järnverk, eftersom alla ägs av staten och man inte skulle tillåta en sådan övergång i det andra järnverket. Med andra ord – en ekonomisk påtryckning flätas här samman med en form av statsjuridisk påtryckning pga att ekonomin är statlig. Abramovitj har en fullkomligt borgerlig uppfattning när han vill, att arbetarna från en fabrik "frivilligt" ska bege sig till en annan, ditlockade av bättre arbetsvillkor. Uppenbarligen vill Abramovitj, att vi för att reglera fördelningen av arbetskraft inom vår ekonomi, bara skulle använda oss av höjda löner, premier och liknande och på det sättet locka behövliga arbetare till de viktigaste företagen. Det är tydligen allt han har att säga.

Men om man ställer frågan på det sättet, då fattar naturligtvis varenda facklig aktivist, att detta är ren och skär utopi. Vi kan inte gå och hoppas på en fri tillströmning av arbetskraft från marknaden. Utan en massomfattande och planerad överföring av arbetskraft i enlighet de ekonomiska organens beställningar, förmår vi inte göra ett dugg. Här är det uppenbart att det finns ett inslag av tvång. Jag läste upp för er ett telegram som kommit från Första arbetsarmén och där man redogör för arbetets gång. I telegrammet heter det, att över fyra tusen kvalificerade arbetare förmedlats via Urals kommitté för allmän arbetsplikt. Varifrån har då dessa arbetare kommit? Huvudsakligen från den f.d. Tredje armén. De hemförlovades inte, utan skickades till fabriker och verkstäder. Ur liberal synvinkel var detta ett "våld" riktat mot den personliga friheten. De togs ur sin armétjänst och överlämnades till kommittén för allmän

arbetsplikt, som bokförde dem och räknade ut hur många och vilka man behövde skicka till den och den platsen. Det överväldigande flertalet av dessa arbetare gick lika gärna till arbetsfronten, som man tidigare hade gått till krigsfronten. Men det fanns en del som satte sig på tvären och som man tvingade att ta anvisat arbete.

Det är naturligtvis helt klart, att staten måste garantera arbetarna deras matransoner, att staten genom ett premiesystem måste ge de bästa arbetarna bättre levnadsförhållanden än övriga. Men detta utesluter inte, utan tvärtom förutsätter, att staten och fackföreningarna, utan vilka sovjetmakten inte kan bygga upp industrin, ger arbetarna vissa nya rättigheter. Det är inte bara så, att arbetarna förhandlar med sovjetstaten, de är underställa staten, ty det är *deras egen* stat.

Abramovitj säger så här: ”Om man hade sagt oss, att det bara handlar om facklig disciplin, så vore det inte mycket att tvista om – men vad har detta med militarisering att göra?” Givetvis handlar det om facklig disciplin, men det är frågan om en ny disciplin inom fackföreningarna. Vi lever i sovjeternas land, vilket tydligen mensjevikerna inte fattat. När mensjeviken Rubtsov⁸ sade, att det efter mitt anförande bara återstod stickor och strån av fackföreningarna, så finns det ett korn av sanning i detta påstående. Det återstår verkligen bara stickor och strån av fackföreningarna sådana han uppfattar att de bör vara, dvs fackföreningar av tradeunionistisk typ. Men arbetarklassens fack- och produktionsföreningar har, under de förhållanden som råder i rådsrepubliken, enorma uppgifter. Givetvis inte uppgiften att brottas med staten i lönearbetets namn, men väl uppgiften att tillsammans med staten bygga en socialistisk ekonomi, liksom uppgiften att fostra arbetarna och fördela arbetskraften. Det handlar om en principiellt ny organisation, som skiljer sig från tradeunionisternas fackföreningar i en borgerlig stat på samma sätt som proletariats makt skiljer sig från bourgeoisieens makt.

En härskande klass´ produktionsförening har inte samma uppgifter, använder inte samma metoder, tillämpar inte samma disciplin som en förtryckt klass´ kamporganisation. Hos oss är det en *plikt* för varje arbetare att tillhöra en fackförening. Mensjevikerna är emot detta. Det är fullt förståeligt, eftersom de faktiskt är motståndare till *proletariats diktatur*. Det är detta frågan sist och slutligen handlar om. De är motståndare till proletariats diktatur och därmed motståndare till alla konsekvenser av proletariats diktatur. Ekonomiskt såväl som politiskt tvång är ju bara formen för proletariats diktatur på olika områden. Det är visserligen sant, att Abramovitj djupsinnigt nog förklarat för oss, att det inte finns något tvång under socialismen, att tvång rent principiellt strider mot socialismen, att pliktänsla, arbetsvana och arbetets dragningskraft kommer att dominera under socialismen – men absolut inget tvång, som är oförenligt med socialismen.

Det är obestridligen så. Men denna obestridliga sanning måste vidgas en aning. Saken är den, att själva tvångsapparaten – staten – inte kommer att finnas under socialismen, utan i stället hel och hållen kommer att upplösas i en producerande och konsumerande kommun. Inte desto mindre kantas vägen till socialismen av att staten spänner krafterna till det yttersta och använder de hårdaste metoder. Vi är f.n. inne i just denna period. Precis som en glödlampa flammar upp med ett starkt ljus just strax innan den slocknar, kommer staten – precis strax innan den försvinner – att anta formen av proletariats diktatur, dvs den mest skoningslösa stat som uppfordrande famnar livet från alla sidor. Det är denna lilla struntsak, detta lilla historiska trappsteg – diktaturen – som Abramovitj, och i hans person hela mensjevismen, inte lagt märke till och istället snubblat över. Det är inte för att orera som vi nämner militariseringen, utan just därför att ingen annan organisation än armén förmått ta tag i människan med så hårdhänt tvång, i sin egenskap av arbetarklassens statsorganisation i en svår övergångsperiod.

Om vi tittar lite närmare på frågan om arbetarklassens diktatur märker vi, att mensjevismen numera – fastän senkommet och med reservationer – erkänner behovet att göra upp räkningen

med vitgardister och desertörer från Röda armén. Det är mensjevikerna tvungna till efter sina sorgliga försök med ”demokrati” i landets provinser. De har – i efterhand – förstått, att det ansikte mot ansikte med kontrarevolutionära band är lönlöst att appellera till deras förnuft, med förklaringar att ingen röd terror kommer att behövas under socialismen.

Men på ekonomins område vill mensjevismen lägga över ansvaret på våra kommande barnbarn. Nu är det ju dock så, att vi tvingas bygga upp ekonomin under förhållanden som präglas av det tunga arvet från det borgerliga samhället och ett inbördeskrig som ännu inte slutförts. Uppgiften att bygga upp ekonomin är utan tvivel ojämförligt mycket svårare och kolossalare än skapandet av Röda armén och segern över kontrarevolutionen. Det tog Abramovitj upp i sitt tal. Vi å vår sida blundar minsann inte för, att vi idag står inför helt andra uppgifter. Men saken är ju den, att Abramovitjs kautskyanska argument mot vårt ekonomiska bygge, på punkt efter punkt är exakt desamma som mensjevikerna förde fram mot Röda armén, när de försökte bevisa att vi skulle misslyckas. Det är hela saken.

Mensjevikerna, ja, överhuvudtaget alla kautskyaner, drunknar i demokratiska banaliteter och socialistiska abstraktioner. För dem existerar inga uppgifter under någon övergångsperiod, dvs under en period av proletär revolution. Det är därför deras kritik, deras påpekanden, planer och recept är så livlösa. I vårt hungrande, utarmade och ödelagda land, med en transportsektor som inte fungerar och med en svagt utvecklad förvaltningsapparat, vill mensjevikerna reglera fördelningen av arbetskraft genom en adekvat fördelning av konsumtionsvaror och livsförnödenheter. Men detta är den renaste utopi. Om vi hade tillgång till sådana mängder livsförnödenheter och ett sådant manöverutrymme, att vi efter eget gottfinnande kunde skapa centra som skulle ha materiell attraktionskraft på arbetskraften, då vore vårt läge alldeles utmärkt. Det skulle betyda att vi redan hade passerat det trappsteg där mensjevikerna snubblade. Men så är det ju inte. Hela uppgiften består just i att kunna passera detta trappsteg.

Det handlar inte om vad som kommer att inträffa om 30 år – och då kommer vi att ha det mycket bättre – utan frågan hur vi ska lyckas komma ur det ekonomiska sönderfallet, hur vi nu ska fördela arbetskraften i uralområdet, vad vi ska göra med de fyra tusen kvalificerade arbetare som vi friställt från Tredje armén. Ska vi släppa iväg dem all världens väg och säga åt dem – kamrater, sök jobb var ni själva vill! Nej, vi skulle inte kunna handla på det sättet och arbetarna själva har heller inte krävt det av oss, eftersom de förstår att detta vore omöjligt. Vi har istället indelat dem i militära marschkolonner, med ett befäl i varje kolonn, och skickat iväg dem till respektive destinationsort, dvs till verkstäder och fabriker.

Så hemskt! Vilket övervåld! Jämtrar sig liberaler och deras kautskyanska megafoner. ”Vad är skillnaden mellan er socialism och slaveriet i Egyptens land?”, utropar Abramovitj⁹. ”Det var precis på det sättet faraonerna tvingade massan att arbeta!”. En oefterhärmlig analogi för en ”socialist”! Och återigen har han glömt en struntsak – maktens klassinnehåll! Hos oss är det en arbetar- och bondemakt som tillämpar tvång i de arbetande massornas intresse.

Vilket Abramovitj tydligen inte har märkt. Han ser ingen skillnad mellan den egyptiska regimen och vår. Han har glömt att det i Egypten fanns faraoner, slavägare och slavar. Det var inte de egyptiska bönderna som via sina sovjeter beslöt att bygga pyramiderna – där fanns en hierarkisk samhällsordning grundad i ett kastsystem och det var en för dem fientlig klass som tvingade dem att arbeta. I socialismens skola har vi lärt oss, att hela samhällsutvecklingen är grundad på klasser och deras inbördes kamp och att hela livets gång avgörs av vilken klass som har makten och vilka uppgifter den vill genomföra med sin politik.

Det är detta Abramovitj – med alla sina pyramider och faraoner – inte begriper. Jag betvivlar inte, att han kan sitt Gamla Testamente, men socialismen är för honom en bok dold bakom sju insegel.

När Abramovitj ägnar sig åt liberala och ytliga analogier, som ignorerar statens klasskaraktär, skulle han kunna (och det har mensjeviker mer än en gång gjort tidigare) jämställa Röda armén med den vita. Såväl här som där genomfördes mobiliseringar av i huvudsak bonde-massor. Såväl här som där fanns ett visst tvång. Såväl här som där fanns ganska många officerare som utbildats i samma skola under tsarismen. Samma gevär, samma patroner i båda lägren – vad finns det egentligen för skillnad mellan vita och röda?

Mina herrar, givetvis finns det en skillnad – och den bestäms av huvudkriteriet – vem är det som sitter vid makten, arbetarklassen eller adeln, jordbrukarna eller faraonerna, den vitgardistiska kamarillan eller proletariatet i Petrograd? Det finns en skillnad – och det är ingen tillfällighet att proletärerna i Petrograd startade revolutionen med att beskjuta Petrograds faraoner i klocktornen*. Det finns en skillnad – därom vittnar de öden som senare drabbat Judenitj, Koltjak och Denikin. Hos oss var det arbetarna som mobiliserade bönderna; hos Koltjak & Co var det officerskåren som gjorde det. Vår röda armé har sammansvetsats och stärkts, den vita har upplöst i stoft och damm.

En av de mensjevikiska talarna försökte framställa mig som en militarismens anhängare i allmänhet. Av någon pamflett att döma skulle det, förstår ni, framgå att jag försvarat den tyska militarismen – varken mer eller mindre. I den skulle jag, vad mer behagas, ha försökt bevisa att en tysk underofficer är ett naturens under och att allt han gör borde vara värt att efterlikna.

Men vad har jag då egentligen sagt? Jo, bara det, att militarismen har två sidor, för det första en politisk, eller rättare sagt en social – som helt och hållet har att göra med vilken klass som sitter vid makten – och en organisatorisk, alltså ett system för exakta ömsesidiga relationer, sträng ansvarighet och ovillkorlig verkställighet.

Den borgerliga armén är ett verktyg för att djuriskt förtrycka och förtrampa det arbetande folket; den socialistiska armén är ett verktyg för att frigöra och skydda det arbetande folket. Men det grundläggande organisatoriska draget – att delen villkorlöst är underordnad helheten – är ett karaktärsdrag som är gemensamt för *varje* armé. En sträng inre regim är oskiljbar från den militära organisationen.

I ett krig kan varje slarv, varje oansvarig handling, ja, t.o.m. bristande noggrannhet i den minsta sak, föra med sig de svåraste offer. Det är därför den militära organisationen försöker vinnlägga sig om maximal tydlighet, precis verkställighet, exakthet i alla militära relationer och att var och en känner sitt ansvar.

Detta slags ”militära” egenskaper uppskattas på varje område. I den meningen har jag sagt, att varje klass föredrar att ta sådana medlemmar i sin tjänst, som utöver annars jämförbara meriter, också har skaffat sig militär utbildning. En tysk storbonde, vilken, låt oss säga, lämnat kasernlivet som underofficer, är mera värd för den tyska staten än en storbonde som inte fått militär utbildning. Den tyska järnvägsförvaltningen kunde ställas på fötter tack vare, att underofficerare och officerare i hög grad fanns på ansvarsposter inom kommunikationsdepartementet.. Där har även vi en del att lära av militarismen.

Kamrat Tsiperovitj¹⁰, en av våra mest framträdande fackliga funktionärer, har här gett oss exempel på, att en fackligt aktiv arbetare som genomgått militär utbildning och vilken, låt oss säga, under ett år innehaft ansvarsposten som regementskommissarie, ingalunda har blivit sämre facklig kader för det. Han har återvänt till sitt fackliga arbete som den proletär han är från topp till tå, för han hade ju varit ute i strid för proletariatets sak; men han har återvänt mer härdad, manlig, mer självständig, mer beslutsam, eftersom han innehaft mycket ansvars-

* Så kallades de tsarpoliser, som inrikesminister Protopopov i slutet av februari 1917, lät placera ut på hustak och i klocktorn.

fulla poster i det militära. Han hade haft tillfälle att leda några tusen rödarmister som visade upp olika grader av medvetenhet, mestadels bönder.

Tillsammans med dem hade han fått uppleva såväl segrar som misslyckanden, de hade tillsammans gått på offensiv och slagit till reträtt. Det hade funnits tillfällen då befälskåren svikit, det hade förekommit kulakuppror och det hade rått panik – men han hade stått där på sin post och hejdat den mindre medvetna massan, fått dem att gå i rätt riktning, uppmuntrat dem med sitt exempel, bestraffat förrädare och egoister. Denna erfarenhet är en stor och värdefull erfarenhet.

Vad gäller frågan om arbetarkollegierna har Abramovitjs argument varit lika livlösa som i alla andra frågor – dvs, argument som kommer från en observatör vid sidan om, en som står där vid flodens strand. Abramovitj har förklarat för oss, att ett bra arbetarkollegium är bättre än enmansledning och att en god specialist måste ingå i ett bra arbetarkollegium. Allt detta är alldeles utmärkt. Frågan är bara, varför mensjhevikerna inte föreslår oss några hundra dylika kollegier. Jag kan tänka mig, att Högsta folkhushållningsrådet skulle ha stor nytta av dessa kollegier. Men vi som inte är några observatörer utan seriöst arbetande kader, vi måste bygga upp det hela av det material som finns för handen.

Vi har tillgång till ett antal specialister. Av dem är, låt oss säga, en tredjedel vänligt inställda och vet hur saken ligger till, en annan tredjedel är inte alldeles avogt inställda och vet något så när hur landet ligger till, medan den återstående tredjedelen inte duger alls. I arbetarklassen finns många begåvade, självupppoffrande och energiska människor. En del av dem, tyvärr bara ett litet fåtal, har redan nödvändiga kunskaper och erfarenheter. Andra har karaktärsegenskaper och förmåga, men saknar kunskaper och erfarenheter. En tredje kategori har varken det ena eller det andra. Men det är av detta material vi måste skapa fabriksledningar och andra ledningar och här kan man inte nöja sig med enbart allmänna fraser. Framförallt måste vi välja ut alla arbetare som redan i praktiken bevisat att de kan leda företag och ge dem möjlighet att stå på egna ben – och dessa arbetare vill själva ha en enmansledning, eftersom de insett att fabriksledning inte handlar om någon skola för efterblivna.

En målmedveten arbetare som kan sin sak vill *leda* och *förvalta*. Har han fattat ett beslut, då måste beslutet verkställas. Han kan sparkas och ersättas av någon annan – men det är en helt annan sak. Så länge han är chef – en sovjetisk, proletär chef – är han helt och fullt företagets ledare. Om han ska ingå i ett arbetarkollegium bestående av svaga figurer som blandar sig i företagsledningen – då blir det bara soppa av alltihop. Denne administratör, kommen ur arbetarleden, måste vid sin sida ha en eller två assisterande specialister, beroende på företagets storlek.

Om det inte finns en lämplig arbetare för det administrativa arbetet, men finns en vänligt inställd specialist som kan sin sak, då sätter vi in specialisten som företagsledare med två-tre framträdande arbetare som assistenter vid hans sida. Dessa ska känna till varje beslut han tar, men de ska inte ha rätt att upphäva det beslut specialisten fattat. De ska tillsammans med specialisten steg för steg dela upp arbetet mellan sig, så småningom lär de sig ett och annat och om ett halvår eller ett år kan de börja arbeta självständigt på ansvariga poster.

I sitt anförande tog Abramovitj ett exempel om en hårfrisör som hade fört befäl över en division och en armé. Det är faktiskt sant! Men det Abramovitj inte vet, det är att kamrater kommunister som börjat föra befäl över regementen, divisioner och arméer, dessförinnan tjänstgjort som kommissarier tillsammans med specialister. Det var specialisten som hade ansvaret och han visste, att om han gör något misstag, så får han stå till svars och kan inte skylla på att han bara är ”konsult” eller ”medlem av kollegiet”. I armén är det nu på det sättet, att flertalet befälsposter, särskilt på de lägre nivåerna – dvs, på de politiska viktigaste nivåerna – innehas av arbetare eller progressiva bönder. Men hur var det nu vi började? Jo, vi satte in

specialister på kommandoposterna, medan våra arbetare fick bli kommissarier. Men dessa arbetare lärde sig och de lärde sig så flitigt, att de till sist var fullärda och helt i stånd att framgångsrikt besegra fienden.

Kamrater, vi står inför en svår period, kanhända den allra svåraste. Svåra perioder måste bemötas med hårda åtgärder. Ju längre vi kommer, desto lättare blir det, desto friare kommer varje medborgare att känna sig, desto mindre märkbar blir den proletära statens tvångskraft. Kanhända vi då också kommer att tillåta mensjevikiska tidningar, om det alls kommer att finnas några mensjeviker då. Men än så länge lever vi under en diktatur – såväl politiskt som ekonomiskt. Och mensjevikerna – de bara fortsätter att undergräva den diktaturen. När vi strider på inbördeskrigets front för att försvara revolutionen mot fienderna och mensjevikernas tidning utropar ”Ned med inbördeskriget!” är det en sak vi inte kan tillåta. En diktatur är en diktatur, ett krig är ett krig.

Och nu, när vi slagit in på en väg som betyder att vi koncentrerar krafterna på det ekonomiska återuppbygget av vårt land, så fortsätter Rysslands kautskyaner-mensjeviker att troget följa sitt kontrarevolutionära kall: Liksom tidigare ljuder deras röst som tvivlets och splittringens röst, som misstrons och sönderfallets röst. (Applåder). Vad är kontentan av det anförande Abramovitj höll? Visst är det makabert och löjligt, att Abramovitj här, där ett och ett halvt tusen delegater representerande den ryska arbetarklassen samlats till kongress, kan tala om för oss: ”Låt er inte ryckas med av dylika metoder, där en liten klick håller på att ersätta folket. All makt måste utgå från folket – säger denna representant för mensjevikerna – inga förmyndare över de arbetande massorna! All makt måste utgå från de arbetande massorna, från deras självorganisering!”.

Och vidare: ”Inga argument biter på klassen!”. Ja, sannerligen – se er om i denna sal – här har vi klassen. Här finns arbetarklassen, framför oss och med oss, medan ni – denna ynkliga klick av mensjeviker – försöker övertyga klassen med kalkborgerliga argument! Det är ni som vill vara arbetarklassens förmyndare. Samtidigt är det ju så, att arbetarklassen har en bergfast självorganisering och har visat prov på denna självorganisering också däri, att den skuffat er åt sidan och fortsatt framåt längs den väg som den själv bestämt. (Applåder).

1920

Arkivet.

Appell från III fackföreningskongressen

Proletärer i alla länder, kamrater arbetare!

Telegraf, radio och press – dessa mäktiga verktyg för kapitalistiskt bedrägeri – har upprepade gånger de senaste veckorna rapporterat om att arbetet håller på att militariseras i Sovjetryssland. Ur detta faktum vill imperialismens lakejer dra dubbla fördelar: Dels att försöka förtala det socialistiska Ryssland och dels att rättfärdiga det egna våldet mot det arbetande folket.

Vi, över tusen delegater, vilka på Tredje Allryska fackföreningskongressen representerar över tre miljoner arbetare organiserade i fack- och produktionsföreningar, anser det vara vår plikt att broderligt varna er för såväl beröm som skäll från den borgerliga opinionen med anledning av våra sovjetiska metoder för att organisera arbetet.

Vår ekonomi ligger i ruiner och är utarmad, först pga det imperialistiska kriget, därefter pga blockad och ständiga angrepp från Churchills och Clemenceaus legosoldater. Vi måste göra en stor kraftanstängning för att på kortast möjliga tid ta landet ur dessa svåra olyckor och försakelser. Denna uppgift kräver den största kraftanstängning och de största uppoffringar från varje arbetande i Sovjetryssland. Precis som varje medveten röd soldat i varje ögonblick är beredd att ge sitt liv för det arbetande folkets sak, måste varje ärlig arbetare, varje ärlig

arbeterska vara beredd, att under de närmaste månaderna spänna sina krafter till det yttersta för att ekonomiskt rädda vår Socialistiska republik. Vi kan inte ha någon annan uppgift, umgås med någon annan tanke eller bekymra oss om någonting annat, än att till allas fromma göra denna kraftansträngning i produktionen.

Det är detta vi kallar militarisering. Över oss finns inga kungar och deras dignitärer, inga borgerliga parlamentariker och deras ministrar, inga godsägare och kapitalister med deras handgångne män, inga borgerliga generaler och domare med deras bödlar. Våra metoder för arbetets militarisering har inte föreskrivits oss uppifrån, av några banditer och utsugare eller av deras rövarstat. Vi arbetande har själva, av egen fri vilja, tagit på oss dessa hårda arbetsuppgifter, vilka vi uppfattar som vår plikt inför revolutionen och kommande generationer. Frukterna av detta hårda arbete kommer inte att hamna i fickorna på latmaskar, utan ska göra livet lättare för de av fattigdom och umbäranden utmattade folkmassorna. Det är vi, det arbetande folket i Ryssland, som själva stiftar våra lagar och när vi nu har bestämt att genomföra en militarisering av arbetet, så kommer vi också att förverkliga densamma med våra egna händer.

Proletärer i alla länder! Mitt uppe i hård kamp och hårt arbete sänder vi er våra broderliga hälsningar. Med tillförsikt ser vi fram emot den timme – och den kommer snart att slå – då arbetarna i hela den kapitalistiska världen kommer att vräka undan sina förtryckare, utrota arvet efter seklers våld, förödmjukelser och plågor, och kommer att förvandla hela vår värld till en blomstrande skatt för den befriade mänskligheten.

Leve arbetets världsförbund!

9 april 1920, Moskva

1920, Arkivet

Översättning: *Kjell Berglund* från 1:a ryska upplagan av Trotskijs *Samlade verk* (Sotjinenija), band XV, utgiven i Moskva 1927. Även noterna är från denna utgåva.

Noter

¹ *Fackföreningarnas III kongress* ägde rum i början av 1920. Kongressen hade följande sammansättning: 1226 delegater med beslutande röst – av dem 940 medlemmar av eller sympatisörer till RKP; mensjevikerna och deras sympatisörer 45; partilösa 191; andra grupperingar 50. Antalet delegater med rådgivande röst var 362, varav 290 medlemmar av eller sympatisörer till RKP; mensjevikerna och deras sympatisörer 12; partilösa 81 och andra grupperingar 19.

Kongressen ägde rum i en brytningstid vid övergången till fredlig återuppbyggnad. Under det imperialistiska kriget, inbördeskriget och den utländska interventionen hade landet starkt förhärjats. Det krävdes utomordentliga kraftansträngningar från alla existerande krafter för att kunna återuppbygga folkhushållningen. Fackföreningarnas viktigaste uppgifter kunde sammanfattas som, att de måste arbeta för att dra med breda arbetarmassor i den fackliga rörelsen och därmed också i den ekonomiska återuppbyggnaden.

Kongressens dagordning upptog, förutom rapporter från Fackliga centralrådet och ett allmänpolitiskt tal av kamrat Lenin, även följande punkter: 1) Rapport från Folkkommisariatet för arbetsfrågor (kamrat Sjmids), 2) Rapport om Folkhushållningsrådets stämma (kamrat Rykov), 3) Anförande om de ekonomiska uppgifterna (kamrat Trotskij), 4) Organisatoriska frågor, 5) Arbetarskyddsfrågor.

I kongressen deltagande mensjeviker, som Abramovitj, Dan, Martov o.a. tog till orda i nästan varje fråga. Innebörden av deras inlägg var huvudsakligen denna: Fackliga centralrådet har ingen facklig linje, avser inte att försvara arbetarklassens intressen och låter sig ledas av statens intressen. Fackliga centralrådet har ingen lönepolitik, har fel linje i frågan om arbetarnas sjukassor osv.

Frågan om arbetets militarisering, som ju var det centrala i anförandet om våra ekonomiska uppgifter, fick Abramovitj att göra ett inlägg, vari han försökte bevisa att arbetets militarisering inte skulle ge några positiva resultat och att fackföreningarna inte borde ta på sig uppgiften att genomföra dessa beslut. Huvudtesen i alla mensjevikernas inlägg var ”fackföreningarnas oberoende av staten”. Mensjevikerna fick dock inte kongressens

stöd för ett enda av sina resolutionsförslag. Kongressen beslöt istället att ställa sig bakom sovjetmakten och att fackföreningarna aktivt skulle delta i arbetet för att lyfta landets produktivkrafter.

² Mensjevikernas inlägg på fackföreningarnas III kongress hade till uppgift att undergräva partiets och sovjetmaktens auktoritet i arbetarmassornas ögon. I deras inlägg, som kom i nästan varje fråga som stod på dagordningen för kongressen, anklagades de fackliga organisationerna med Fackliga centralrådet i spetsen, för att sakna egen politik (i lönefrågan, i socialförsäkringsfrågan osv) och för att gå i kommunistiska partiets ledband, ett parti vars politik inte syftar till att försvara arbetarklassens intressen. Deras huvudparoll var därför ”fackföreningarnas oberoende” som de körde fram i varje fråga. Enligt mensjeviken Dan betyder den parollen att ”den fackliga rörelsen måste existera som ett särskilt organ, som inte är underställt statsmaktens och i synnerhet inte partidiktaturens inflytande”. Mensjevikernas agitation lyckades dock inte påverka kongressens arbete.

³ *Livegenskapens epok*. – Livegenskapen gick ut på att en jordbrukande bonde var bunden till en viss jordlott på godsägarens ägor och var samman med jorden godsägarens egendom. Den livegne bonden var tvungen att utföra ålagt arbete åt godsägaren, utöver att han också var ålagd att betala skatt till staten. Livegenskapen uppstod successivt i Ryssland med början från 1500-talet och nådde sin höjdpunkt under Katarina II. Under Alexander II avskaffades livegenskapen rent juridiskt genom ett manifest 19 februari 1861. Men den s.k. ”befrielsen av bönderna” skedde på för bönderna så hårda villkor, att bönderna de facto förblev i slaveri under godsägarna. Spår och rester av livegenskapen (dagsverkesskyldighet, tionde, slavarrenden osv) fanns kvar i Ryssland ända fram till februarirevolutionen 1917 och utrotades slutgiltigt först efter oktoberrevolutionen samma år och godsägarväldets avskaffande.

⁴ *Feodalernas makt* – storgodsägarnas makt. Storgodsägarna i Ryssland behärskade enorma jordegendomar och höll en ofri bondebefolkning liksom städernas befolkning i beroendeställning. Som herrar med obegränsad makt och myndighet på sina territorier vägrade godsägarna också att underordna sig den rådande tsarmakten. Den av godsägarna beroende befolkningen betalade skatt till dem och gjorde sin värnplikt hos godsägarna. Den klassiska formen av denna samhällsordning fanns i Frankrike från 800- till 1200-talet. I samband med städernas framväxt, penning- och varurelationernas utveckling och i och med handels- och industrikapitalets tillväxt, började den feodala samhällsordningen, och därmed också den feodala utslagningen, så sakteliga bryta samman. Feodalismen ersattes av en från städerna styrd penningekonomi och marknadsrelationer även inom jordbruket, som i grunden förändrade även arbetsorganisationen.

⁵ *Kamrat Rykovs tal på fackföreningskongressen om en enhetlig ekonomisk plan*. – I sitt anförande på kongressen talade kamrat Rykov om behovet av, att arbetarklassen i första hand koncentrerar uppmärksamheten på problemen vad gäller transportsektorn, bränsle- och livsmedelsförsörjningen. En återuppbyggnad av dessa folkhushållningens huvudbranscher och att försörjningen av arbetarna med livsmedel kommer i ordning, är själva förutsättningen för att vi ska kunna gå vidare med folkhushållningens återuppbyggnad, sade han i sitt kongresstal: När vi ordnat så att vi kan transportera våra gamla råvarulager kommer också produktionen igång och då kan vi fortsätta med våra ansträngningar att förbättra landets ekonomi. En förstahandsuppgift är att skaffa fram utrustning till transportsektorn och att elektrifiera järnvägstrafiken. Kamrat Rykov meddelade också, att Högsta folkhushållningsrådet anser, att elektrifieringen ska bli själva grundvalen för vårt ekonomiska återuppbyggnadsarbete.

⁶ Här avses följande beslut som togs på partiets IX kongress: ”I syfte att förenkla och precisera produktionens ledningsorganisation och i syfte att spara på våra organisatoriska krafter, anser kongressen att industrins ledning måste närma sig systemet med enmansledningar”.

⁷ Här syftas på försök att få till stånd fredsförhandlingar med Polen. Vid tre tillfällen (22 december 1919, 28 januari och 2 februari 1920) fick Polen förslag om fredsförhandlingar från Sovjetryssland. Polackerna avlog förslagen och gick istället till offensiv. Efter initiala framgångar (bl.a. ockupationen av Kiev i augusti 1920) trängde Röda armén tillbaka de polska trupperna ända fram mot Warszawa (13 augusti), men pga att rödarmisterna var utmattade av striderna och avskurna från sina försörjningsbaser, var de tvungna att slå till reträtt.

Den 21 september inleddes fredsförhandlingar i Riga och 12 oktober avslutades de med att parterna undertecknade det s.k. Rigaavtalet. Enligt avtalet fick Polen sin gräns dragen öster om sin etnografiska utbredning, vilket trots allt var en sämre än Sovjetryssland föreslagit före det polsk-sovjetiska kriget. Dessutom lyckades Polen utverka en skadestånd på 30 miljoner guldrubel med anledning av att Polen tidigare varit en del av det Ryska imperiets ekonomi, samt 29 miljoner guldrubel för järnvägsegendom som evakuerats under krigsåren 1914-1917.

⁸ *Rubtsov* – en av mensjevikfraktionens representanter som gjorde inlägg på fackföreningarnas III kongress. Han berörde frågor om Fackliga centralrådets politik i Ukraina, lönesättningar och arbetskvalifikationer. Rubtsov förklarade, att ”Fackliga centralrådet under hela verksamhetsperioden saknat en politik i lönefrågor”. Som exempel tog han att den kvalificerade arbetskraften upplöstes i intet, men han glömde den omständigheten, att orsakerna till detta knappast fanns i lönepolitiken, utan istället i landets allmänna ekonomiska förfall. Mycket typiskt var följande uttalande av Rubtsov: ”Jag vill påstå, att Fackliga centralrådets hela politik (alltså inte bara lönepolitiken!) är samma politik som drivs i ett högre organ (varmed man måste förstå RKP:s CK!) vars filial

Fackliga centralrådet faktiskt är". Den enda slutsats som var möjlig att dra utifrån dessa ord, framkom sedan mycket tydligt i de inlägg som gjordes av övriga talesmän för RSDAP(m) när de talade sig varma för parollen om "fackföreningarnas oberoende".

Beträffande den fackliga rörelsen i Ukraina under och strax efter inbördeskriget kastade Rubtsov ut en anklagelse mot Fackliga centralrådet om att det var dess politik som gett Denikin utrymme att alls etablera sig i Ukraina. Rubtsovs angrepp på sovjetmakten, under täckmantel av kritik mot Fackliga centralrådet, tillbakavisades helt av de kommunistiska kongressombud som tog till orda.

⁹ *Egyptiskt slaveri*. – I det gamla Egypten var utsugningen av slavar och livegna särskilt grym och omfattande.

¹⁰ *Tsiperovitj* – medlem av RKP, framträdande kader i fackföreningsrörelsen, skriftställare i ekonomiska frågor. Var tidigare medlem i mensjevikpartiet. Författare till den kända boken *Syndikat och truster i Ryssland*. På fackföreningarnas II kongress lade Tsiperovitj fram följande resolutionsförslag:

"Efter att ha åhört Kamrat Lenins anförande beslutar III Allryska fackföreningskongressen följande:

1) Vi vänder oss till alla arbetare och hela det arbetande folket i Sovjetryssland med en appell om, att samfällt och energiskt ta itu med kampen mot det ekonomiska förfallet i Sovjetryssland; 2) att i alla fackliga organisationer, nerifrån och upp, införa sträng disciplin och göra fackföreningarna, deras organ, fabrikskommittéerna och fackföreningsråden, till goda exempel när det gäller att precist och snabbt verkställa de ansvarsfulla uppgifter som framtvingas av landets ekonomiska läge och kampen för att bevara och vidareutveckla arbetardiktaturen; 3) att föra en ännu hårdare kamp för att dra in arbetarmassorna i det kommunistiska uppbygget via fackföreningarna och under ledning av det kommunistiska partiet, det enda parti som uttrycker arbetarklassens verkliga intressen".

Resolutionsförslaget tvingade mensjevikernas representant Rubtsov att gå upp i talarstolen och avge följande röstförklaring: "På grund av att kommunisternas resolutionsförslag är så uppenbart partifraktionellt, kan vår fraktion inte rösta för detta förslag". Det resolutionsförslag kamrat Tsiperovitj framlagt, antogs av en majoritet av kongressdelegaterna.